

UTLENDINGSNEMNDA
UNE

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
15/847

Vår referanse
14/00267-7

Dato
20.03.2015

Bestilling - utlendingsforvaltningens behov for informasjon fra barnevernet

Utlendingsnemnda (UNE) viser til bestilling fra Justis- og beredskapsdepartementet av 24.02.2015 om utlendingsforvaltningens behov for informasjon fra barnevernet.

1. Innledende bemerkninger

Det følger av utlendingsloven § 84 at opplysningene må være «nødvendig for opplysning av saken». Slik UNE forstår dette innebærer ikke dette at opplysningene er av en slik karakter at de må ha avgjørende betydning for *utfallet* av saken.

Vurderingen av barnets beste gjør seg gjeldende i alle saker etter utlendingsloven hvor barn er involvert. Derfor vil opplysninger fra barnevernet være av betydning også i andre saker enn beskyttelsessaker. Det er ønskelig at hjemmelen ikke avgrenses til kun å gjelde saker om beskyttelse. Det er spesielt i utvisningssaker og saker om midlertidig oppholdstillatelse slike opplysninger vil være av interesse.

2. Motstridende interesser og høring av barn

UNE ser at en omfattende varslingsplikt og opplysningsplikt for barnevernet til utlendingsmyndighetene kan by på utfordringer hva gjelder fortroligheten og samarbeidet mellom foreldre, barn og barnevern. UNE er opptatt av å fatte riktige avgjørelser ut fra barnets gjeldende situasjon. Det er ikke nødvendigvis slik at barnets interesser er sammenfallende med foreldrenes interesser.

Hvor kontakten med barnevernmyndighetene vil kunne medføre negative konsekvenser for foreldre og/eller barns oppholdsstatus i Norge kan det tenkes at foreldre i mindre grad gir disse opplysningene av eget initiativ. Dette gjelder særlig i de tilfeller hvor *kun* foreldrenes sak er til vurdering hos utlendingsmyndighetene, med mindre opplysningene taler til fordel for vedkommende. Det er spesielt i slike saker at informasjonsflyt mellom barnevernet og utlendingsmyndighetene er viktig, og hvor vi ikke nødvendigvis får presentert et fullendt bilde fra foreldrenes side. Det er vanskelig å si noe om og i hvilket omfang foreldre unngår å opplyse om kontakt med barnevernmyndighetene til utlendingsmyndighetene.

Ofte vil sykdom hos foreldrene utløse behov for hjelp fra barnevernet. UNE mottar som hovedregel opplysninger om sykdom, men det kan antas at vi ikke alltid får opplysninger om at sykdommen får innvirkning på barnas situasjon og behov for hjelp fra barnevernet, og også behov for omsorgsovertakelse. Videre er det

UTLENDINGSNEMNDA

Besøksadresse: Stenersgata 1 B/C
Postboks 8165 Dep. 0034 Oslo

Tlf: 21 08 50 00 Faks: 21 08 50 01
Internett: <http://www.une.no>

Org.nr: 9820 19095
Bank: 7694.05.02302

ikke nødvendigvis i foreldrenes interesse å gi utlendingsmyndighetene opplysninger om barnevernets kontakt med barnet når dette skyldes annet enn sykdom. Dette kan f.eks. være når barnevernet blir involvert i en familie uten at det nødvendigvis er i forbindelse med en straffesak hvor barna eller den andre forelderen er fornærmede.

I enkeltsaker har det vært nødvendig å be om at det opprettes verge og egen advokat for barnet overfor utlendingsmyndighetene. Dette er saker hvor det, etter UNEs vurdering, har vært motstridende interesser mellom barn og foreldre.

Enkelte tilfeller kan det tenkes at barnevernet har opplysninger om at barnet tilpasser seg foreldrene og deres ønsker i redsel for reaksjoner fra foreldrene. Uten denne informasjonen, stiller utlendingsmyndighetene svakt hva gjelder å ivareta barnets beste i våre vurderinger. Denne type opplysninger vil kunne få betydning for hvordan vi innhenter uttalelser fra barnet, behovet for opprettelse av verge og om vi vurderer behovet for egen advokat for barnet.

3. Saker hvor UNE har behov for opplysninger fra barnevernet

Forslaget til endringer i utlendingsforskriften § 17-7a er begrenset til å gjelde saker hvor barnet eller barnets foreldre har søkt om beskyttelse. Behovet for informasjon fra barnevernet er som nevnt ikke avgrenset til å gjelde kun søknader om beskyttelse. De samme behovene gjør seg gjeldende i en lang rekke saker etter loven.

3.1 Søknad om beskyttelse

UNE har i brev av 07.07.2014 vist til behovet for opplysninger fra barnevernet i saker hvor barn og foreldre har søkt om beskyttelse. Opplysninger om barnets omsorgssituasjon er helt sentralt i vurderingen av f.eks. internflukt og i vurderingen av om barnet bør gis opphold på humanitært grunnlag. I tillegg vil det også være av betydning for om foreldrene, som følge av barnets omsorgssituasjon, bør få en oppholdstillatelse samtidig.

3.2 Oppholdstillatelse etter kapittelet om familieinnvandring

Personkretsavurderingen

Behovet for opplysninger gjør seg gjeldende også i saker etter kapittelet om familieinnvandring. Dette gjelder først og fremst hvor barnet selv er søker og hvor barnet er referanseperson. I tillegg vil opplysninger fra barnevernet være av betydning i vurderingen av om hensynet til barnets beste taler mot at det gis oppholdstillatelse. Videre er det av betydning for vurderingen av lovens § 44 at barnet bor sammen med foreldrene. Videre er det av betydning for vurderingen av lovens § 52.

Et eksempel: Barnet søker om familieinnvandring med mor i Norge. Mor i Norge har mistet omsorgen for barnets øvrige søsken.

Det vil også være av betydning for en eventuell subsidiær vurdering på grunn av sterke menneskelige hensyn etter lovens § 49 og subsidiær vurdering av lovens § 38.

Søknad fra riket

Opplysninger i barnevernssaken vil kunne ha betydning for vurderingen av om det foreligger «sterke rimelighetsgrunner» som tilsier at søknaden skal tas til behandling, jf. utf. § 10-1 fjerde ledd.

I enkelte saker vil opplysninger fra barnevernet være av betydning for vurderingen av om foreldre har anledning til å søke om oppholdstillatelser fra riket. Et eksempel kan være hvor barn i riket er under barnevernets omsorg, og foreldrene/forelderen fremmer søknad om familieinnvandring med barnet fra riket.

Underholdkravet

Andre ganger kan behovet for opplysninger fra barnevernet være knyttet til vurderingen av om det bør gis unntak fra underholdkravet.

3.3 Permanent oppholdstillatelse

I vurderingen av om vilkårene for permanent oppholdstillatelse er oppfylt må vilkårene for tidligere tillatelse være oppfylt. Det vises til det som er sagt over om blant annet familieinnvandring. Behovet for informasjon gjelder også i saker om permanent oppholdstillatelse.

3.4 Utvisning etter tredjelandsregelverket og etter EØS-regelverket

I saker om utvisning vil barnets beste være et grunnleggende hensyn i vurderingen av om en utvisning er forholdsmessig. Videre vil dette også være av betydning i vurderingen av innreiseforbudets varighet.

Opplysninger om barnets omsorgssituasjon her i Norge er da av betydning. Det er ikke alltid til klagerens fordel å informere utlendingsmyndighetene om at barnevernet har overtatt omsorgen for et barn (frivillig eller med tvang), eller at vedkommendes egen omsorgsevne undersøkes av barnevernsmyndighetene. Det er antakelig mer vanlig at vi får informasjon om at gjenværende forelder ikke har tilstrekkelig omsorgsevne. Det er heller ikke nødvendigvis slik at vi får oppdatert informasjon fra klageren selv dersom den gjenværende forelders omsorgsevne forbedrer seg.

3.6 Tilbakekall

Også i saker om tilbakekall vil det være behov for opplysninger fra barnevernet i vurderingen av forholdsmessigheten.

3.7 Oppholdsrett og varig oppholdsrett for familiemedlemmer til EØS/EFTA-borgere

Oppholdsretten for familiemedlemmer etter utlendingsloven kapittel 13 er i stor grad knyttet opp mot kravet om forsørgelse og kravet om at familien bor sammen. I slike saker vil opplysningene om barns omsorgssituasjon og bosituasjon være av betydning.

4. Hvilke former for tiltak bør barnevernet pålegges opplysningsplikt av eget tiltak

4.1 I hvilke saker etter utlendingsloven bør barnevernet ha en varslingsplikt

UNE har som nevnt et behov for opplysninger knyttet til barnets omsorgssituasjon i flere saker etter utlendingsloven enn beskyttelsessaker. Det er ønskelig at barnevernet bør ha en varslingsplikt utover de sakene hvor barnet eller barnets foreldre har søkt om beskyttelse.

Det understrekes at det ikke er behov for å motta varsling om alle barnevernssaker gjeldende alle utenlandske barn/ foreldre som har en utlendingssak til behandling. Det er først og fremst ønskelig å motta varsling hvor det er et utenlandsk barn og/eller utenlandsk forelder som har midlertidig oppholdstillatelse, søknad om slik til behandling eller sak om utvisning er igangsatt. Det vises til det som er sagt over.

I det følgende er det en vurdering av hvilke opplysninger UNE *generelt* har behov for at barnevernet gjør oss kjent med av eget tiltak for at vi skal kunne foreta en vurdering av barnets beste ut fra den faktiske situasjonen på vedtakstidspunktet.

4.2 Tidspunkt for varsling

Det fremgår av departementets forslag at varslingsplikten skal gjelde når tiltak er «iverksatt».

Det er ønskelig at utlendingsmyndighetene mottar informasjon når en sak er under utredning, og det vurderes tiltak, ikke bare når det er igangsatt tiltak. At det er foretatt undersøkelser fra barnevernets side, men at barnevernet ikke finner grunnlag for tiltak, kan ha betydning i våre saker. Dette gjelder f.eks. i saker hvor foreldrene har anført at de ikke kan ta seg av barna overfor utlendingsmyndighetene, mens barnevernets undersøkelser viser det motsatte. Det kan også være av betydning i våre saker at vi mottar informasjon om at foreldrene nekter å ta i mot hjelpetiltak. Dette har betydning for vår vurdering av omsorgsevne ved eventuell retur. En slik tidlig varsling er ikke nødvendig i familieinnvandringssaker. Det vil i familieinnvandringssaker være tilstrekkelig med varsel når tiltak er iverksatt.

4.3 Hvilke tiltak etter barnevernloven bør gi barnevernet en varslingsplikt

Jo mer inngripende tiltak som vurderes, jo viktigere er det at barnevernet har en plikt til å varsle utlendingsmyndighetene på et tidlig tidspunkt. Hvilke tiltak etter barnevernloven kapittel 4 det bør innføres varslingsplikt etter, er noe ulikt for sakstypene som er nevnt i punkt 3.

Først og fremst er det er hensiktsmessig at UNE får varsel i saker som må fremmes for Fylkesnemnda.

Det er hensiktsmessig om UNE mottar varsel når det fattes vedtak etter bvl. § 4-6 *Midlertidige vedtak i akuttsituasjoner*, bvl. § 4-12 *Vedtak om å overta omsorgen for et barn*, bvl. § 4-20 *Fratakelse av foreldreansvar*, *Adopsjon*, § 4-21 *Oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse*, bvl. § 4-24 *Plassering og tilbakehold i institusjon uten eget samtykke* og bvl. § 4-29 *Midlertidig plassering institusjon uten samtykke ved fare for utnyttelse til menneskehandel*.

Hjelpetiltak bvl. § 4-4

Mer spesifikt ønsker vi varsel i saker gjeldende bvl. § 4-4 *Hjelpetiltak for barn og barnefamilier* hvor hjelpetiltakene er begrunnet i foreldrenes (manglende) omsorgsevne, og hvor tiltakene går ut på at barnet skal ut av hjemmet i et gitt tidsrom. Dersom det gjelder plassering av barnet utenfor hjemmet av foreldrene eller med deres samtykke, er det ønskelig med varsling til utlendingsmyndighetene. Det vil ikke være nødvendig med varsling i alle saker under bvl. § 4-4, som for eksempel i saker gjeldende økonomisk støtte o.l.

Når situasjonen har endret seg

Videre er det ønskelig at UNE varsles også ved vedtak som endrer situasjonen fra tidligere vedtak, f.eks. *vedtak om oppheving av vedtak om omsorgsovertakelse bvl. § 4-21* og hvor barnet ikke lenger er plassert utenfor hjemmet.

I noen tilfeller, spesielt i saker om utvisning, opplyser parten selv at barnevernet er kontaktet som følge av påstand om den andre foreldrenes manglende omsorgsevne. I slike saker vil UNE be om at vedkommende fremlegger dokumentasjon fra barnevernet om at tiltak er igangsatt og hvilke tiltak det dreier seg om. Dersom behovet for barnevernets hjelp endrer eller opphører hos den andre forelder, er det ikke nødvendigvis slik at klageren vil fremlegge oppdatert opplysning om dette, og direktekontakt med barnevernet hadde i slike tilfeller vært en fordel.

5. Hvilke former for tiltak bør barnevernet pålegges opplysningsplikt om etter anmodning

Det vises til det som er sagt over om behov for varslingsplikt. Det samme behovet gjelder innsyn etter anmodning fra utlendingsmyndighetene, og UNE vil i de sakene hvor det er mottatt varsel kunne gjøre en mer konkret vurdering av om det er nødvendig å anmode om innsyn i opplysningene i den konkrete saken. UNE er enig i at det i all hovedsak er behov for innsyn i *vedtak* knyttet til de ulike tiltakene som nevnt over i punkt 4.3.

I tillegg har UNE behov for innsyn i vedtak knyttet til samvær etter bvl. § 4-19 når det foreligger vedtak om omsorgsovertakelse. Dersom barnevernet ikke mener at samvær er til beste for barnet, er dette en relevant opplysning for UNE i en lang rekke saker. Det samme gjelder omfang av utmålt samvær og begrunnelsen for at samvær er utmålt. Dette for å kunne vurdere om foreldrene bør få oppholdstillatelse og i vurderinger knyttet til utvisning og tilbakekall.

Det er derfor ønskelig at innsynsretten ikke kun gjelder vedtak. Det vil enkelte ganger kunne være behov for utlendingsmyndighetene å få tilgang til bakenforliggende dokumenter og ikke bare vedtakene. For eksempel referat fra samtaler med barnet eller foreldrene, tiltaksplaner, evalueringer mv. Da et barn ofte kan ha problemer med å uttrykke seg så kan for eksempel sakkyndigerklæringer være til god hjelp for vår vurdering av barnets beste. Enkelte ganger kan barnevernet ha fått opplysninger om forhold i hjemlandet av betydning for utlendingsaken, spesielt knyttet til omsorgssituasjonen der. Dette fremgår ikke nødvendigvis av vedtak i barnevernssaken. Det vises også til det som er sagt i punkt 2.

Når situasjonen har endret seg

Dersom familien nekter å motta hjelp fra barnevernet eller samvær ikke følges opp vil det vært en fordel å innhente opplysningene direkte fra barnevernet. Bakgrunnen er at det ikke nødvendigvis er slik at vi får

oppdatert informasjon fra parten selv, og det på dette grunnlag blir vanskelig å vurdere hva som er den faktiske situasjonen i familien hvor slik informasjon ikke blir fremlagt.

6. Informasjonsflyt mellom barnevernet og utlendingsmyndighetene

Det er ønskelig med økt informasjonsflyt mellom etatene. Det antas at barnevernet også kan ha behov for informasjon som utlendingsmyndighetene har mottatt i sak etter utlendingsloven. Fra tid til annen mottar utlendingsmyndighetene henvendelser fra barnevernet om innsyn i utlendingssaken, men dette gjelder i all hovedsak hvor barnevernet gir pålegg om utlevering av informasjon med hjemmel i barnevernloven § 6-4. Det vises til UNEs brev av 07.07.2014.

Med hilsen

Arild Hjelmervik
fung. seksjonssjef

Live Rike Fossum
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk i Utlendingsnemnda og har derfor ingen signatur.